

FAGMEDIET

ØKOLOGISK

NYT OM UDVIKLINGEN

Billederne i artiklen giver et indtryk af den store variation af ko-kalv-systemer, som deltagerne på studieturen blev præsenteret for. Fotos: Iben Alber Christiansen og Jesper Overgård Lehmann

Køer og kalve går sammen i Holland

KRONIK: På omtrent 45 hollandske malkekvægsbedrifter har man gjort det til en rutine at lade køerne passe deres egne kalve i kortere eller længere tid efter råmælksperioden.

✏ Af Aarhus Universitet og Økologisk Landsforening

🕒 08. januar 2019, 10:18

👤 Læsetid: 6 minutter

📁 Mark og stald

📖 Kronik, Dyrevelfærd, Mejeri

KRONIK

Af: Mette Vaarst, Margit Bak Jensen, Lisbeth Mogensen, Jesper Overgård Lehmann, Aarhus Universitet, og Iben Alber Christiansen, Økologisk Landsforening

Økologisk Landsforening har sammen med forskere fra Aarhus Universitet og en lille flok interesserede mælkeproducenter været i Holland og Tyskland for at finde ud af, hvordan det kan lade sig gøre at praktisere ko-kalv-systemer, hvor køerne passe deres egne kalve i kortere eller længere tid efter råmælksperioden .

Turen varede i alt tre dage, og vi nåede at besøge seks ejendomme med seks meget forskellige måder at praktisere ko-kalv kontakt på; der var både systemer med malkerobot og malkestaldssystemer.

I nogle besætninger var køerne sammen med deres egne kalve i tre-fire uger, mens de i andre gik sammen indtil cirka tre måneder efter kælvning. Nogle besætninger havde indrettet specielle dybstrøede staldafsnit, hvortil koen havde adgang via lågesystemer, mens andre besætninger lod kalvene gå sammen med køerne inde på spaltearealerne og i græsningssystemerne.

Én besætning var overvejende et ammetante-system på dybstrøelse. Også fravænningen blev praktiseret på forskellige måder, idet nogle praktiserede 'pludselig fravænning', mens andre praktiserede 'gradvis fravænning', hvor ko og kalv blev ved med at have lejlighedsvis kontakt, men hvor kalven ikke længere kunne følge koen.

Mere naturlighed

Alle besætninger havde færre end 100 køer, var primært familiebrug, og nogle af dem havde haft disse systemer med ko-kalv kontakt i et par årtier. Flere af dem havde oprindeligt knyttet sig op på det såkaldte 'familiebesætnings- koncept': at en besætning skulle være en 'naturlig enhed' med kvæg sammen i alle aldersgrupper, og med en tyr i besætningen.

Producenternes primære motivation var højere dyrevelfærd i form af mere naturlighed. Det at have kalvene sammen med deres mødre i op til nogle måneder, var en helt selvfølgelig del af dette.

- **Læs også: Økologisk Landmand går mod strømmen med sen fravænning**

For nogle producenter var motivationen det at komme af med sygdomsproblemer hos kalvene, eller de forsøgte sig frem med et nyt system, fordi deres ægtefælle forholdt sig kritisk til den tidlige adskillelse af ko og kalv.

Som i Danmark har der også i Holland været en del bevågenhed fra organisationer og forbrugere omkring den tidlige adskillelse af ko og kalv, og det har betydet, at der er sat flere forskningsprojekter i gang, blandt andet også deltagelse i internationale projekter, som dette besøg udsprang af.

Børnehaver i ko-flokken

Det var faktisk både et overraskende og herligt syn at se, hvordan køer med deres egne kalve gik rundt i stalden, ude på marken og sammen fulgtes tilbage til stalden. Når kalvene ikke var hos koen, dannede de 'børnehaver' inde midt i ko-flokken.

Blandt os på ekskursion var der mange meninger om, hvordan det så ud med at have kalve på spaltegulve i ko-stalden, og diskussioner om, hvordan man bedst kunne beskytte de små kalve i dette system for eksempel i situationer med køer i brunst.

Ikke alt, hvad vi så, fungerede optimalt, men forbløffende var det, at kalvene tilsyneladende klarede sig fint. Når det så er sagt, så er det vigtigt at understrege, at det kræver megen omtanke at indrette sådanne systemer og overvågning at praktisere dem. Det gælder især, hvis man gerne vil have et system, som i højere grad er indrettet på kalvens præmisser, og som ikke bare handler om at have kalvene til at gå inde i et kosystem.

En af de tydelige udfordringer var at få indrettet systemerne, så kalven blev stimuleret til at æde fast foder. Helt naturligt vil kalven gerne imitere koen - men mulighederne skal være til stede for det, for eksempel i form af et foderbord, som kan nås af kalven.

Logistik, liggearealer, låger osv. skal tænkes igennem - det er ikke noget som enhver bare lige kan gå ud og gøre fra den ene dag til den anden.

Fravænnningen fortsat et åbent spørgsmål

Fravænning skete som sagt på mange forskellige måder, pludseligt eller gradvist, og det var et åbent spørgsmål, som blev diskuteret hele vejen igennem ekskursionen. Synspunkterne var mange blandt de producenter, som havde haft et fungerende ko-kalv-system gennem en årrække.

Nogle producenter betragtede ikke det, at ko og kalv savnede hinanden og brølede efter hinanden som et stort problem, mens det for andre var altafgørende, at belastningen ved ko-kalv separation blev minimeret ved gradvis fravænning, hvor det samtidigt blev sikret, at kalven var sammen med andre kalve og havde en fornuftig optagelse af fast foder, før de blev separeret helt fra koen.

Det var en gennemgående opfattelse hos producenterne, at fordelene ved ko-kalv kontakt var større både for ko og kalv end ulemperne ved adskillelsen. Kalvene så generelt rigtig godt ud ved fravænning - og de havde drukket meget mælk! - men hos nogle producenter fik de tydeligvis et knæk ved adskillelsen fra deres mødre. Kan fravæningen mon gøres blidere, og kan kalvenes optagelse af fast foder stimuleres bedre inden adskillelsen?

Hvordan den gradvise fravænning kan praktiseres til fordel for både køer, kalve og mennesker, er et af de spørgsmål som projektet GrazyDaisy vil undersøge i de kommende år.

Ekskursionen var en del af CORE Organic-projektet [GrazyDaiSy](http://projects.au.dk/coreorganiccofund/research-projects/grazydaizy/). [<http://projects.au.dk/coreorganiccofund/research-projects/grazydaizy/>], som gennemføres i et samarbejde mellem Aarhus Universitet, Økologisk Landsforening og Them Andelsmejeri. I Danmark har vi tidligere gennemført aktiviteter vha. bevillinger fra Innovationsfonden og Mælkeafgiftsfonden til forskning i ko-kalv-systemer, ligesom der er bevilget penge fra Fonden for økologisk landbrug i 2019 til arbejdet med udvikling af systemer med forlænget ko-kalvsamvær i mælkefodringsperioden.